Број 121. У Новом Саду, у среду 6. (19. јуна) 1912 Година XLVII

Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију за свеј остале земље на четврт године 10 круна.

Замредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура

Поједини јутарњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т Чавића. — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Опозиција расте.

Јуче је и опет била седница угарског сабора. И опет су извукли војску пред саборницу и око саборнице. И опет је изјавила полиција под заштитом војске, да искључене посланике не може пустити у саборску зграду.

Опозициони посланици пошли су заједнички у сабор. Они су поново протестовали против те незаконитости и напослетку изјавили, да под таквим приликама неће ићи у сабор ни они опозициони посланици, који још нису искључени. Мунгови су остали у сабору сами.

Прочитан је краљевски рескрипт, којим затвара прву сесију сабора, али за сутра сазива другу. То је влада зато спровела, што саборски пословник, који је промењен у једној саборској сесији, може важити тек у другој сесији. А мунгови хоће да њихов незаконито промењен саборски пословник ступи што пре у живот.

Влада ће се пожурити, да за неки дан посвршава све што још хоће да сврши, па да одгоди сабор до октобра. Она се нада, да ће до октобра порасти трава преко њених незаконитости; нада се, да ће и ово чудо проћи као и свако друго чудо за три дана и да ће се до октобра заборавити.

Тако рачуна влада, али ће се преварити у том рачуну. Ово чудо што је учињено у сабору није само чудо, него има читава гомила чуда То није чудо које се заборавља, то је чудо које расте као лавина и које ће ући и у историју.

Ко иоле пажљиво прати догађаје и људе, уверће се, да је мунговско чудо упалило свет, разбуктало јавно мишљење и да тај пламен расте. Људи, који су били равнодушни, говоре данас највећим огорчењем о скорашњим догађајима, и опште је уверење да ово овако не сме и не може остати.

Прошле недеље било је у Угарској гомила зборова. Опозициони посланици зашли су по Угарској и пламеним речима жигосали незаконитости. Њихове реечи наишле су на бурно одобравање, последњи догађаји на опште огорчење.

Јуст је прошле недеље ујутру био у Маковн, после подне је био у Арраду. Силне хиљаде људи дочекале су га већ на арадској станици. На збору је била скоро непрегледна маса света. Врло су значајне речи, што их је тамо изговорио о Јуст.

Он је казао: Дошао сам у ААрад, у овај град, где је Тиса насиљем, новцем и оружаном силом изабрат за посланика. Ја не могу данас да идем у сабор, јер су ме оружаном силом искључили одатле, па сам дошао овде, где је, иако незаконито, изабран Тиса, дошао у његово изборно место. Дошао сам дакле у Тисино изборно место, да му бацим у лице, да је неваљалство и издајство оно, што ради. Где је данас Тиса? Он стрепи и не сме да дође међу своје браће, а опозиција иде слободно по свима крајевима; њу дочекује љубав и одушевљење народа. Али и није крив само Тиса. Министар-председник Лукач је управо духовни творац свију данашњих покора, јер он друкчије говори у Бечу, друкчије кад је са независном странком, а друкчије говори кад је с тисиновцима. Не ради он то зато, да користи општој ствари, него да себи осигура власт. Али ће се преварити. Раме уз раме водићемо борбу све дотле, док не скршимо његову владу и не победимо.

Тако је говорио Јуст и сви осећамо да су његове речи истините. Владина странка се завукла данас иза бајонета и ње давно не би било, однео би је гњев ддржављана, да је не чува војска. Али ако и седи данас на бајонетима, не може дугго. Ено посланици владине странке не смејају да сазивају зборове и да погледају свету у очи. Целе прошле недеље нису сазвали ни једног збора, јер нису смели да погледају свету у очи. А ко већ не сме да изађе ни на улицу, тај не може дуго нигде..

Опозициони посланици сазвали су многе зборове и за недељу што долази. И то ће ићи редом. Узалуд су неки зборови забрањени, па и збор у Будимпешти. Узалуд је влада забранила некојим опозиционим листовима продају по железничким станицама. То све не може и неће помоћи. Данас је огорчење против учињеног насиља толико, да ће прелазити с човека на човека и расти, па ма забранили све зборове и продају свију новина.

Оне речи, што их је изговорила опозиција у горњем дому, оставиле су дубока утиска у души власника. Увиђају и морају увидети, да сред оваког насиља и оволиког огорчења држављана није могуће владати, јер док то траје Аустро-Угарска не може имати угледа на страни, јер нико не рачуна с онима, који држе држављане у шкрипу само с бајонетима.

Нема сумње, покушаће ускоро, да по клизавој стази. коју су створили, поспу опет пепела. Покушаће измиру с опозицијом, али ће то ићи врло тешко. Ту се не тиче само владе, него се морају исправити учињене незаконитости; мора се прибавити задовољштина закону и увређенима. Тиса и његови учинили су велико зло, које није лако исправити. То ће нас зло пратити и онда, када њих и не буде на данашњим местима, то ће нас зло пратити и онда, када буду давно презрени и од историје.

Зато је узалуд нада њихова, да ће се њихово чудо заборавити, ако баш и не кроз три дана, а оно кроз три месеца. У томе злу може да буде добро само то, што су држављани Угарске много, врло много научили за ово кратко време и што ће прогледати и они, који су имали очију, али нису видели. И то је оно, у чему ћемо наћи користи. Претрпљено насиље и зло биће добар учитељ, да се већ почне једном онако радити како треба.

ПОДЛИСТАК.

НА ЈУЖНОМ ПОЛУ.

Мада је читаоцима „Заставе“ већ познато, да је норвешки капетан Амундсен стигао на јужни пол, ипак доносимо овај опис тога пута.

Амундсен је решио једну од најтежих географских загонетака. Истина много лакше је стигао човек на јужни пол, него на северни. А зашто? Зато, што је на јужном полу копно, по којем је, и поред огромних тешкоћа, ипак лакше ићи, него ли на северу, по мору, покривеном ледом. На југу је — земља, на северу — море. На југу се путник бори само са мразевима, мећавама и високим брдима. На северу пак мора да се бори са огромним леденим бреговима, што плове по мору, и са морским струјама, које га односе у страну.

Августа 1910. г. кренуо се Амундсен на свој поларни пут. Са норвешких обала пошао је прво на север у намери, да испитује поларне крајеве Берингова пролаза. Али на путу се предомисли, окрете на југ, мислећи, е је лакше стићи на јужни пол, него ли на северни, и трошкови су мањи. И тако Амундсен уместо поред Нордкапа окрете на свому броду „Фраму“, поред предгорја Хорна и у јануару 1911. г. баци котву у Китовом заливу и тамо, где почиње антарктичко копно, откуда му ваља поћи сувим на југ.

Ту, на подножју јужнога пола, Амундсен остаде да презими са својих пет другова и 115 паса. Решио се, да се темељно спреми на пут по сувом, ту да презими поларну зиму и тек кад пукне пролеће, да пође на југ.

Тамо годишња времена долазе баш обрнуто, него код нас. Тек у априлу свршили су Норвежани предспреме. Тада код нас настаје пролеће, а тамо љута зима. Са својим друговима морао је Амундсен да пречека „мразни мај“, „ледени јуниј“ и т. д. па тек када је наступио „весели октобар“, могао се кренути на југ...

Да презиме, начинили су невелики кућерак, али доста згодан и удобан да их заштити од зиме од 50—60°. Назвали су га „Framhjem“, т. ј. прибежиште „Фрама“ и истурише на њ заставу брода.

Поред дома збринули су и храну за себе и псе: натукли су силесију морских паса, да би имали довољно меса за зиму. 60.000 кг. меса од морских паса у три „депоа“ закопали су у снегу. Осим тога хранили су се и својим псима. Од 115 паса, тих „другова човечјих“, до пролећа остало им је само 52... Амундсен се, иначе, чуди како то, да гурмани Европејци не једу псе! Он тврди, да је псеће месо врло масно и особито укусно...

Тако је Амундсен са својим друговима остао да зимује на обали, близу Китовог залива. „Фрам“ — нарочито удешен брод, са малим машинеријама савремене технике и најсавршенијим једрима, по узору старих бродова — отпловио је у Бујенос-Ајрес, да презими, а на пролеће да опет дође по своје путнике у Китов залив.

После страшне зиме грануло је „топло“ пролеће само са 20 испод нуле!...

20. октобра, Амундсен са петоро другова, опремише саонице са храном за четири месеца, поведоше све псе, што им још преостадоше и пођоше непознатим путем у непознате крајеве.

Пошли су мало западније, него што је ишао поларни путник Шеклтон. С почетка су ишли по равној, глаткој пољани, као по паркету; дневно прелазили 30—50 километара. Али им доцније (18. новембра) пресече пут голема планина, више него ли Алпи око Берна. Са те тачке настаде врло тежак пут.

„Велики Барјер“ — тај планински ланац, иако са тешким мукама, ипак су га превалили без особитих изненађења. Нарочито су тешко прешли преко једног глечера, кога су и назвали „ђаволи“. Са глечера на глечер, поред страховитих провалија и страшних пукотина, смели путници стигли су до новог висоравња.

8. децембра стигли су већ до 88°25, т.ј. отприлике до оног места, где је застао Шеклтон. Огроман пут од Китова залива довде, прешли су у 40 тура и превалили 1600 клм.

Тај големи јужни висоравањ назваше „Плато краља Хакона I.“ (Шеклтон протестује против тога, јер га је он много

Политички преглед

Подрепаш се поплашио.

Будимпештански листови објавили су имена оних мунговских посланика на угарском сабору, који су гласали за пооштрење саборског пословника, а тако исто и оних, који нису били на седници, те нису гласали. Прибележили смо и ми имена оних жалосних Срба посланика, мунго-подрепаша, који су гласали за пооштрење саборског пословника, а такође и оних, који нису били у седници. Међу овим последњима био је и Милан Зако, посланик тителског изборног среза. Сада се тај подрепаш поплашио, да неће изгубити милост код својих госа, што је избило на јавност, да он није гласао за поткресавање слободне расправе у сабору и похитао је, да даде изјаву у владине пештанске листове: да он због неодложних послова није могао доћи у ону саборску седницу, али безусловно одобрава пооштрење саборског пословника. Па дабогме. А зар је ко и помислио, да један Милан Зако не одобрава оно, што му раде госе? Потпуно је сувишна та његова изјава; али је занимљив његов страх, да му госе у његову изостанку са седнице не назру ма и трунка самостална, слободна мишљења. Смешан ли је тај подрепашки слабић.

Истрага ради нападаја на Цувија.

Службени лист хрватско-славонске владе јавља, да ће полицајни извиђаји у ствари нападаја на комесара Цувија бити у најкраћем времену довршени толико, да ће се истражни списи предати државном одветништву, односно суду истражитељу. Па даље каже: „Како је већ у првом почетку иззида избило на јаву врло много имена разних особа, које су буд у каковој вези са атентатом, то су редарствени органи највећом пожртвовношћу односне извиде водили, како би се што прије могло установити, да ли особе чија су имена на јаву избила, у истину имаду буд каковог удјела у атентату. Велика множина такових особа пуштена је након редарственог преслушања на слободу“. Али су многе особе задржане у затвору и те ће ускоро бити предане државном одветништву и истражном судији, да ови сада месе тесто за неку заверу и великоиздајничку парницу. Бадава, Бечу се опет прохтело да се брука, али не мари ни за бруку, ма како она велика била, јер јамачно опет нешто намерава да изведе у потаји док јавност буде упирала погледе на „велику издају“.

Талијанско-турски рат.

Генерал Камерана јавио је у Рим: После заузећа Бу Сајфе, што је извршено прекјуче, пошле су талијанске чете одмах даље, да поседну оближњу оазу. Та оаза лежи у близини обали на 2 километра од вароши Мизрате. Непријатељске чете одупрле се продирању талијанских војника, али су убрзо растеране. Непријатељске чете претрпеле су знатне губитке; Талијани нису имали губитака. Растурене непријатељске чете доцније се вратиле и поново се упустиле у бој. Бој је трајао до 6 сати увече. Непријатељ се морао да повуче, оставити на бојишту 50 мртвих и много рањених; као и многу муницију и оружје. Од Талијана су погинула двојица, а девет их је рањено. — Из Бенгазија јављају, да су Талијани на оази Гаринезу разбили једну бедујинску чету. — Протерани Талијани из Турске причају, да је избила побуна међу официрима и војницима турске убојне мрнарице, која се налази на Мраморном Мору. Неког енглеског поморског официра, који је обучавао турске мрнаре, позвала је енглеска влада натраг када је избио рат, али је он прешао у турско поданство и остао код турске флоте. Тај Енглез већ од месец дана наговара турску војну управу, да турски убојни бродови исплове из Дарданела и нападну талијанско убојно бродовље, али турска влада неће. Тада је тражио, да му влада даде једну торпедњачу са 25 људи, те да потопи који талијански брод. Турска му је влада то дозволила, али се међу турским мрнарима није нашао ни један, да иде с њим. Када су пак турски листови напали турску убојну мрнарицу, што не предузима ништа, одлучи капетан Реф бег, онај енглески часник и још неколико часника Турака, да на своју браду изведу нападај на талијанске бродове. Турска влада дозна за то и војни министар дође у Дарданеле, поведе истрагу и даде ухапсити десет официра а четворицу обеси. Реф бега и енглеског часника је скинуо. Ради тога избило је незадовољство међу официрима и побуна.

Књижевност и уметност.

„ИСТОРИЈА СРПСКОГА НАРОДА У СЛИЦИ И РЕЧИ“.

Од М. М. Вукићевића.

— Књижевни приказ. —

„Историја Срба“ коју је написао учени Константин Јиричек представља до крајности пречишћен и критички испитан зборник чињеница. Она је — како недавно рече Стојан Новаковић — изнад сваке критике, а такој се оцени нема шта додати нити јој се може што одузети Захваљујући ученом Јиричеку што нам је дао критички написану Историју какве до садя наша књижевност и наука нису имале, остало је да се пожели појава Српске Историје, која би, обухваћајући такођер најновије резултате критичкога испитивања, била намењена широким читалачким круговима. Срећом, на појаву се такве књиге није дуго чекало, јер је пре две недеље изишла из штампе у Београду „Историја Српскога Народа у слици и речи“, коју је написао професор Миленко М. Вукићевић. Ова је књига израђена потпуно онако како треба за народ писати историју, и ми је, одмах у почетку овога приказа, можемо само препоручити свакоме, коме је стало до познавања народне прошлости и до историјскога образовања уопште.

Опсежна књига од двадесет и седам штампаних табака доводи излагање народне прошлости до пропасти старих држава и области српских, те су догађаји од краја петнаестога века до најновијега доба остали за другу свеску, на коју не би требало дуго чекати.

Излагање је у књизи популарно и разговетно, а градиво је подељено на ових десет главних одељака: Ми и наша отаџбина. Како је било у данашњој нашој отаџбини пре доласка Срба. — Долазак Срба у данашњу отаџбину. — Како су Срби почели стварати своју државу и примати Христову веру. — Како су Срби створили јаку државу. — Како је српски народ достигао првенство на Балканском Полуострву. — Како је постало српско царство. — Како се распала Душанова царевина. — Каква је била судба српскога народа после Косова. — Зашто су Турци тако брзо напредовали, а Грци, Бугари и Срби тако брзо пропадали.

Ових се десет главних одељака деле на многобројне пододељке, који су сви међу собом прегледно распоређени, те се излагање природно наставља, што треба нарочито похвалити, када се има на уму сувопарност досадашњих наших историја.

Осим свега у књизи има на 155 слика и карата, већином добро изабраних, које оживљују излагање у тексту и чине дело још приступачнијим и занимљивијим.

Препоручујући ову књигу ширим читалачким круговима, навешћемо овде, ради огледа писчева излагања, неколико врста из одељка „Ми и наша отаџбина“.

„... Онај крај земље наше, у коме ко никне и обикне, где се ко роди и одрасте, зове се *завичај*. Ма како да је ко провео своје детињство, добро или рђаво, опет му је завичај најмилије место на земљи, јер је у њему први пут познао овај свет и све што му је најмилије на овоме свету. С тога се сваки човек најрадије, целога живота свога, сећа свога завичаја. Али онај Србин који воли само свој завичај, још није искрен и прави Србин. Има један део земље, који је шири и већи од завичаја, а који је нама тако исто драг као и наш завичај, а то је наша о т а џ б и н а“

Објаснивши „Шта је отаџбина“, писац наставља:

„Лепа је и дивна наша отаџбина. Она је дивна брдима и висовима својим, примамљива је родним равницама и широким пољима. Она је плодна, јер у њој роди све што човек у земљу баци; она је богата разноврсном стоком; у њој има и хлеба и меса, и млека и сира. Њена утроба богата је најлепшим каменом и најскупоценијим рудама. У њој има дивна мермера, гвожђа и бакра и свакојакога другога, блага које се из земље копа. Све што треба једном народу за живот и за напредак, то Србину пружа његова богата отаџбина, као оно добра и здрава мајка што све даје чеду своме. Па опет све те лепоте и свеколико богатство земље наше није то што чини да Србин воли отаџбину своју. Србин у отаџбини својој воли гробове и прах предака својих, који животом и радом својим прославише име Србиново, те му створише име међу другим народима да је знан и познат. Србин у отаџбини својој воли она велика дела, велике напоре и многобројне жртве, које стотинама година подносише његови претци у славу и одбрану српскога имена и српскога говора. Србин у отаџбини својој поштује и воли ону многу врелу крв, којом наши предци по хиљаду пута у борби за своје име и своје огњиште натопише сваку стопу земље своје. Све земље у којима Срби живе, сваколика плодност и разноврсно богатство које се налази на земљи, и рад предака наших отаца које земља покрива, и прах који се развијао са старих огњишта и старих гробова, и наш рад којих ми данас улажемо да сачувамо своје име, свој народ и своје земље својим потомцима, и онај труд који ми данас подносимо да станемо у ред образованих и слободних народа — све то скупа значи реч *Отаџбина*; и ми данас волећи отаџбину волимо све то што обухвата реч отаџбина“...

Данас, када се са извесне стране гледа да се под именом братства засенчи народно име наше и заборави прошлост српска, оваква је књига добро дошла, и ми се надамо да ће је наши читаоци примити као патриотску читанку. А.

„ЖЕНА“.

Изашао је из штампе и растурује се и 6. број месечног часописа „Жена“; уређује Милица Јаше Томића. Садржај овога броја: Утеха од Андрије Перковог. — Блудна песма од Ѳ — Туђе мисли. — Позоришни комад Заробљени Сватови, написао Гребострej. — О изборном праву женскиња. — Туђе мисли. — Габријела Рингерц. — Пламен Жртве, од Јованке Вукелић. — Самоубиство код деце, од ап. — Помоћ породиљама, од —а—. О

раније већ назвао „Плато краља Едварда VII.“). Тај плато уздиже се над морем 3201 м. и на њему је она давно жељена тачка на земном шару, кроз коју пролази замишљена осовина земљина.

Плато краљева, Хакона и Едуарда, с почетка је врло немило дочекао Норвежане. Морали су издржати прво жестоку буру па тек онда кренути даље.

11.-XII. стигоше до 89°15! 12.XII. — до 89°30, а 13.-XII. Амундсен са својим храбрим друговима био је скоро на полу: 89°45!...

И најпосле **14.-XII.-1911.** достигоше циља: они су први од људи, стали ногом на 90° јужне ширине т. ј. на ону тачку, из које се као звезда разилазе градови дужине, — на тачку око које се окреће наша земља, — на јужни пол.

Но врло је тешко ту тачку утврдити апсолутно тачно. И најнезнатнији покрет инструменама, неугодан положај у атмосфери, ма и најмања омашка самога научника доста је па да резултат не буде апсолутно тачан. Зато се у место тачке то место означује са кругом, већег или мањег дијаметра.

Тако је учинио и Амундсен. Премерио је свуда унаоколо један круг, у даљину на 20 километара, од оне тачке коју је сам утврдио.

Три дана је трајало то испитивање. На утврђеној дакле тачци јужног пола подигли су мален шатор и утврдише на њему норвешку народну заставу и малену заставу „Фрама“. Тај шатор назваше „Polhjem“ — „Поларно уточиште“.

17.-XII. пођоше натраг. У повратку побегоше им три најбоља пса, и та три пса осветише се путницима за оне поједене псе. Дошавши до „депоа“, где је стајало месо за повратак, поједоше све месо.

Но и поред ове недаће ипак сретно стигоше смели путници у Китов залив, где их је већ чекао „Фрам“.

Натраг су превалили пут за 41 дан. Свега су прешли 2400 километара.

25.-I.-1912. Амундсен са друговима запловио је дома — поносит, што је стигао на заветну мету човечанства, на јужни пол.

Маја 1912 *С руског: С. М.*

браку, јер у том питању живимо у мраку (озбиљно ћеретање) од непознатог писца. Летњиковци за слабуњаву децу. — Туђе мисли. — Књижевност и уметност. — Разне белешке. - Белешке о здрав љу. — Белешке из домазлука.

Вести из места и са стране

Испити у новосадским српским школама.

У понедељак 4. (17.) и уторак 5. (18) јунија о. г. пре и после подне одржани су годишњи закључни испити у српским основним варошким школама у Новоме Саду. Као изасланик месног школског одбора присуствовао је испитима Мита Клицин. Дечји родитељи присуствовали су испитима у лепом броју. У српској вишој девојачкој школи новосадској довршени су испити у I. и II. разреду, којима је присуствовао др. Коста Хаџи, председник месног школског одбора. Данас је испит у III. а сутра у IV. разреду. У српској великој гимназији трајаће испити до суботе.

Из епархијске управе бачке.

Сутра пре подне биће седница епархијског административног одбора бачког. За понедељак 11. (24) јунија о. г. пре подне сазвана је седница епархијског школског одбора.

За српске школе у будимској епархији.

Јован Драгин у Мохолу скупио и епархијској управи будимској послао на зидање школа свега 18 круна. Приложили су пак: 2 круне: Влада Јакшић; по 1 круну: Јован Драгин, Трива Удовички, Ђока Удовички, Лаза Сремчев, Анта Сремчев, Душан Божић, Јован Божић. Тоша Мирицки, Јован Миланов, Јефрем Ђалинац, Миладин Вашковић, Душан Радулашки, Никола Стајић, Ђука Звекић, и Рема Малеташки; по 50 филира: Жарко Удовички и Жарко Т. Удовички. Анкица Ђукић ученица IV разреда грађанске школе у Ст. Бечеју скупила и епархијској управи будимској послала свега 24 круне 50 филира. Приложили су пак: по 3 круне: Данило Живковић, Стева Живковић и Љуба Милованов; по 1 круну: Марија Костић, Марија Ђукић. Мита Живков Бајин, Љубомир Бакић, Стеван Перић, Душан Соколов, Ђура Дебељачки, Љубица Дебељачки, Јулка Дебељачки, Славко Дебељачки, Љубица удова С Милована, уд. Александра Николић, Даринка Гркинић, Душанка Дунђерски, Софија Гаванска и Марија Живков-Аксин, Анкица Ђукић; по 40 филира: Бошка Лугумерски, Петар и Бранко Ђукић; по 30 филира: Хајм Гиза; по 20 филира: Н. Н и Драга Цигурска.

Насиља у Ст. Србији.

Свештеници новопазарског протопропијата: Коста Кулагић, Прокопије Петровић, Недељко Крсмановић и Х. Самуило Стевановић дошли су у Нови Пазар и изјавили митрополитском намеснику, да више не смеју ићи по својим парохијама јер им је живот у опасности од муслиманских чета, које непрестано туда крстаре Црквена школска општина одмах је дала жалбу ућумату и тражила, да се свештеницима осигура живот. Али одмах потом, када је са свештеницима седео пред хотел „Косовом“, митрополитски намесник прота Тома Протић, испалио је на њега Суља Абит два пута из револвера, окрзнувши га код левог ока. Суља би га и убио, да се револвер није код трећег метка покварио и прота успео да побегне.

Забаве.

Абитуријенти српске велике гимназије новосадске приређују забаву с игранком, уз суделовање академске омладине, у Новом Саду у четвртак 7 (20.) јуна 1912 у просторијама Грађанског Стрелишта. Чист приход намењен је лечењу једног сиромашног друга, стога се добровољни прилози примају са захвалношћу. Почетак тачно у 8 сати увече. — Распоред: Д. Јенко: Двори Даворови. Пева мушки збор. G. Verdi: Трубадур-фантазија. И. Бајић: Ђаволан. На гласовиру свира Милорад Вучетић. П. К. Божински: Под пенџери... Уз пратњу гласовира пева Младен Васић. Д. Јенко: Тихо ноћи... Шуман Домовини. Пева мушки збор. Српске народне песме. Свира тамбурашки збор

— Професорски збор новосадске државне грађанске женске школе са својим ученицама приређује концерат са игранком 9. (22.) јуна у суботу у вече у великој дворани Ковачева хотела у Новом Саду. Један део чистог прихода намењен је лечилишту кр. надвојводе Јосифа и у корист Дому професора грађанских школа, а други део за надопуну фундације Етелке Харах. Почетак забави увече у 8 сати.

Десетогодишњи састанак.

Сазивачи десетогодишњег састанка матураната српске велике гимназије новосадске, који су матурирали 1902. године, а који је састанак био заказан за 14. (27.) јуни о. г., јављају, да су тај састанак на захтев већине другова одгодили за јесен. Дан састанку ће објавити у новинама.

Педесетогодишњица од бомбардовања Београда.

Јуче се навршило педесет година од дана када су Турци бомбардовали Београд. Београдска општина ради сећања на тај значајан историски дан приредила је у саборној цркви београадској парастос свима изгинулим Србима у бомбардовању. На парастосу су били чланови владе, виши војни и грађански чиновници, многе корпорације и врло много грађанство. Положила је и венац на споменик кнеза Михајла. Београдска штампа је поздравила прославу и у родољубивим чланцима истицче историјску важност тога догађаја.

После нападаја на Цувја.

Из Загреба јављају, да хапшења ђака и истраживања се настављају. До сада је притворено преко 160 особа. Хапшења се врше и изван Загреба. Тако је из Гор. Карловца, Бе.еловара и других места доведено у Загреб до 355 ђака, самих средњошколаца. Та се хапшења чине на основу узапћене преписке ђачких друштава. Шеф загребачке полиције Шпорчић изјавио је, да он притвара прво мале, јер ће се они најпре изговорити, а онда ће наићи на траг и великим. Међутим до сада тај траг није нађен. Полиција не зна шта да предузме с притвореним ђацима, који нису ни најмање уплашени већ певају, вичу и држе говоре стражарима и писарима. Многи од њих изјављују полицији, да су истога духа као и Јукић и да су са њим солидарни. Јукић је због честитих саслушавања почео губити стрпљење, мења сваки час исказе и подсмева се полицији. Тако је изјавио да је револвер добио у Београду, Бечу, Пешти, Прагу Берлину, Швајцарској; довикује полицији: „Не морате ме везивати, ја се нећу убити. Мораћете ме сами вешати. Ја то желим, јер ће се то чути и памтити и утицаће!“ Престали су гласови, да су нађене бомбе, јер се сазнало да су код једног ђака нађене само обичне ракетле и ништа више. Занимљиво је, да је ухапшен и радник Оручић, који је ухватио Јукића и предао полицији. Ухапшен је за то што је изјавио, да жали што је ухватио Јукића, мислећи да је он лопов и да би га пустио, да је знао шта је Јукић учинио. Из гледи да би Акурти опет хтео организовати какав велики процес.

Време.

По извештајима будимпештанске метеоролошке станице може се очекивати топлије време, местимице киша.

Кратке вести.

— У Београду ће се саградити нова црква на дунавском крају. Градња ће стати 204 хиљаде и 233 динара.

— У суботу је пао јак град са кишом и олујом у смедеревском округу и оштетио многе винограде и воћњаке. Штета је преко 100 хиљада динара.

— Прошле недеље протерали су Арнаути код Преполца једном српском сељаку стоку, да је преграју у Турску. Сељак се бранио, а Арнаути га убију на српском земљишту, затим са стоком побегну.

— Српско министарство привреде послаће 20 питомаца у Чешку, да проуче пчеларство, живинарство, свиларство и прераду млека.

— Свилене чауре у Бачкој ће се откупљивати на 19 места, а почеће 5. (18.) јуна у Паланци, Брестовцу, Тителу и Новом Саду; 6. (19.) јуна у Ст. Бечеју, Парабућу и Темерину; 7. (20.) јуна у Баји, Каравуковој, Кули, Ст. Керу, Ст. Врбасу, Рђици, Ковиљ Сентивану, Гајдобри, Тополи, Сомбору и Жабљу; 8. (21.) јуна у Кисачу.

— У бачкој општини Фекетићу ишао је из крчме кући 56 годишњи Готфрид Гербер пијан. Пао је у јендек и удавио се.

— Прошле недеље одржана је прва редовна главна скупштина Српског Сокола у Вршцу, на којој је по потврђеним правилима изабран управни одбор.

— Црквена скупштина у Панчеву изабрала је за општинског коровођу Туну Освалда, досадашњег коровођу вршачког црк. певачког друштва.

Народна привреда.

Стање усева у Срему.

Кукуруз у пркос закашњеном сејању лепо је и потпуно никао и после прве копње се лепо развио. Надница су због закашњеног сејања скочиле, па се за само копање плаћа од 2 до 3 круне. У низинама се и ове године појавио црв, који наноси штете кукурузу. Пшеница је свуда већ цветала. Раније посејана је услед силне кише и ветрова полегла, те нема наде да ће се дићи; уз то у те има доста и рђе, која је местимице продрла већ и у влат. Касније сејана пшеница боље стоји, мало је ређа, али нема рђе. Ако време буде сухо, могла би ове године бити добра осредња жетва Раж је цветала свуда, те се добро развија као и зоб. Зоб је прилична, само јој бувача и пужеви сметају бујнијем развитку. Грахорица, грашак и обе врсте детелине бујно расту. Детелине се већ косе за сено. Крме ће ове године уопће бити доста. Добро успевају и репе и кудеља. Леда је било само у старопазовачком котару, али није нанео много штете. Виногради доста обилно цветају, ма да су пролетњи мразеви понегде им шкодили Двапут су већ прскани и копани и има наде, да ће берба бити осредња Услед честих киша Подунавље и Посавина су изврнути поплавама, те око хиљаду јутара лежи под водом.

Брзојави „Застави“.

Стигли 6. јуна

Избори изборника за епарх скупштину темишварску.

Дињаш. Јуче обављен избор изборника за епархијску скупштину. Изабрани су одлучни *радикали*: Миша Шилин, Светозар Команов и Аца Стојанов. — Живели!

Министарски савет.

Будимпешта. После јучерање саборске седнице одржан је министарски савет угарске владе, на коме је решавано о прешним политичким питањима.

Угарски сабор.

Будимпешта. Данас отпочиње ново заседање угарског сабора. За саборске потпредседнике поново ће изабрати Бетија и Јанковића.

Аустријско царевинско веће.

Беч. У аустријском царевинском већу јуче је продужена расправа о чиновничкој прагматици. Словенац *Корошец* честитао је Русинима на постигнутом успеху. Затим је говорио о хрватском питању и изјавио је, да не помаже ништа, што извесни кругови то питање хоће да одгурну на српски колосек. У Хрватској не стојимо пред струјом у народу, која је пријатељски расположена према Србима, него може доћи до револуционарне струје, која ће на насиље одговорити насиљем Још има времена, да се пође правим путем. Позвао је владу, да врати слободу народу. Јужни Словени су му бурно одобравали.

Талијанско-турски рат.

Атина. Заступници 12 острва у Архипелагу, која су Талијани заузели, закључили су, да се присаједине Грчкој. Ако се пак то не може извести, траже пуну автономију.

Ваздушним бродом у Мисир.

Диселдорф. Јуче се успео ваздушни брод „Викторија“ са 9 путника, који ће ваздухом да броде у Мисир.

Против Аустро-Угарске.

Лондон. Русија, Енглеска и Француска противе се, да и Аустро-Угарска учествује у зајму, који ће се дати Кинеској. (Ово је врло занимљиво. Аустро-Угарска и сама треба зајма и не може да га добије, а хоће Кинеској да даје зајам. Ур.)

26 сати под водом.

Млеци (Венеција). Подводна торпедњача „Глаука“ била је 26 сати непрекидно под водом. Морнари су врло добро издржали боравак под водом.

Побегао министар-председник.

Пекинг. Кинески министар председник Тангшоај побегао и не могу да га нађу. Мисли се, да се уплашио од немира у Пекингу Војници су се побунили и траже плаћу.

Погођена крилатица.

Франкфурт. Турци су у Триполису пуцали из топова на једну талијанску крилатицу и погодили је. Крилатица је пала на земљу са лешевима убијених Талијана(???)

Ко оснива муслиманску банку?

Беч. Овдашња Лендербанка спровешће оснивање муслиманске банке у Сарајеву. (То ће бити чивутска банка. Јадни муслимани! Њихово називало — туђе издирало! Ур.) Лендербанка ће преко муслиманских посланика израдити, да и она учествује у босанском зајму за железнице.

Не даду им задовољштине.

Кечкемет. Кад је Ђула Ковач пуцао на Тису, изгазили су га неки мунговски посланици. Неколицина овдашњих грађана писали су посланицима Ђули Пекару, Ернесту Кишу, Шандору Нађу и Шандору Страновском и напали их због тога. Кад су ови затражили задовољштину, нису им хтели дати, јер нису тражили задовољштину за много веће увреде, добачене им у сабору. Ствар ће се изнети пред суд.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

у краљевини Србији, имадем плац од 7300 m2. површине, који постоји на два сокака, до ладног купатила и реке до парка а у близини Терапије.

На овом плацу имаде две велике виле са 37 соба, у којима су 22 са потпуним комфортом, а остале са стварима без постељних ствари. Уз ове виле имаде и споредних зграда са две кујне, са зиданим шпархертима и 5 соба за послугу; два павиљона за ручавање и забаве. Цео је плац паркиран и засађен разним шибљем, дрветима и благородним воћем. — Бања је чувена са своје лековитости, јер се равна са Карлсбадом и *Вишием* у Француској

Ову бању много посећују наши Војвођани. — Имање је врло подесно за акционарска или професорска и учитељска удружења, као њихов дом.

Имање је удаљено од топлог купатила и извора минералне воде 120 метара а од ладнога купатила 10 метара.

Цело ово имање, због старости, продајем са свима стварима из слободне руке.

За услове и погодбу обратити се потписаном сопственику у Врњцима.

Посредници искључени.

944 1— **Сима Д. Симић.**

ЗА ИЗДАВАЊЕ.

Локал у којем постоји 30 год. трговина у ВРШЦУ, Змај-Јовановићева ул. бр. 62. ИЗДАЈЕ СЕ ПОД КИРИЈУ. За услове обратити се власнику

СТОЈАН РАДОВАНОВИЋ

942 1—3 **ВРШАЦ.**

ПОМОДНО МАНУФАКТУРНА И ПАМУКА
(-) (—) (-) ТРГОВИНА (—) (—) (—)

Макса Розенберга - Шиду

Потребује ДВА СТАРИЈА ПОМОЋНИКА који треба да су самостални продавци и да сем српског језика знају немачки и мађарски говорити. Акцептирани могу бити за 15. Јули или за 1. Август т. г. Оферте са референцијама, као и са захтевом плате поред потпуне обскрбе у кући, ваља упутити горњој фирми. 940 1—2

МЛАД интелигентан ТРГОВАЦ

тражи себи овим путем **супругу,**

младу, богату удовицу или девојку, ••• ••• •••

која треба да је **здрава** и **лепа.**

Заинтересоване даме нека се обрате **администрацији „Заставе“.** 937 1—2

†

Јавна захвала.

У превеликој тузи која нас је снашла смрћу нашег нигда незаборављеног мужа и оца

ДУШАНА МАРКОВИЋА,

пароха ст. врбашког

пружило нам је бар донекле утехе обилно, искрено усмено и писмено саучешће многих пријатеља драгога нам покојника и његове породице, на коме саучешћу нека је свима од срца хвала.

Посепце захваљујемо пречастној г. г. свештеницима, наиме г. Милану Боберићу пароху кулском, г. Милошу Рачићу пароху ст. сивачком, г. Милану Стоји Ст. Шов. г. др. Јовану Радивојчевом Туринском, г. Миливоју Сивачком Сентомашком, г. Бериславу Берићу Чурушком, г. Лази Вучковом ђакону Сентомашком и г. Кипријану Радосављевићу јеромонаху Ковиљском, који су драгог нам покојника однели у св. правосл. цркву и тамо на погребу чинодејствовали; особито нека је хвала г. Милану Боберићу, који се у име својих другова дирљивим говором са покојником опростио.

Даље нека је искрена хвала г. Милану Настићу, г. Н. Загорици, г. Николи Попсавином, г. Милану Кићанском, г. Милану Туторовом, учитељима сентомашким г. Жарку Вукадиновићу, г. Н. Ђурићу учит. кулским, који су у хору дивно опојали и милог нам покојника корпоративно до вечне куће отпратили.

Хвала нека је г. Јаношу Севери гимназ. професору, који је у име свијех другова и гимназије надгробни говор одржао и опростио се са покојником, а исто тако и г. Милети Лесковцу, апотекару на српском говору у име Срба; нека му је од срца хвала.

Не мање нека је особита хвала славној политичкој општини на челу са господином Јулиусом Кишом бележником, као и евангеличној општини на челу са пречастним г. Белом Ротом, српској и немачкој читаоници, као и гимназијској српској омладини, привредниковим питомцима, који су сви горенаведени украсне венце на одар положили.

Нека је хвала преч г. г. Гојку Кићанском, Милану Боберићу, Милошу Сивачком, Драгутину Чолаковићу који су више пута мога Душана и свога брата у Христу замењивали и у његовим боловању посећивали и тешили.

Хвала нека је и милим парохијанима драгог нам покојника, који су га сами из пијетета до вечне куће однели; а хвала и целом нашем грађанству без разлике вере и народности који су га онако многобројно отпратили

А посепце нека је највећа хвала г. Кипријану Радосављевићу јеромонаху Ковиљском, г. Васи Михајловићу трг. овдашњем, Данчики Шуваковом и Милану Субаковом, који су се око укопа трудили и старали који су свакодневно свога пароха похађали тешили и храбрили у тешкој бољи му.

Још једном нека је свима хвала!

У Ст. Врбасу, 14. јуна 1912.

933 1—1 **Ожалошћени**

Ана уд. Марковић

са децом Илијом и Миленом.

АПОТЕКАР СТ. ШТРАСЕР

У Ср. КАРЛОВЦИМА

узео би под повољним условима једног

ПРАКТИКАНТА

из боље куће, који је 6 гимназијских разреда свршио. 788 7—

У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

на најлепшем и најздравијем месту, у равници близу парка и државног насипа, удаљена од сваке ларме и прашине, новоподигнута вила „**ВОЈВОДИНА**“ која је снабдевена са најмодернијим намештајем, спаваћим хаљинама и свим осталим потребама. **У ВИЛИ СЕ ОДРЖАВА НАЈВЕЋИ РЕД**, примерна чистота, а примају се **САМО ОТМЕНИ СТАЛНИ ГОСТИ.** За ближа извешћа која се одмах дају, обратити се ваља на 904. 1—2

САВУ НИКОЛИЋА

настојника Врњачке Бање, Србија.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на место црквеног појца у Надељу.

Плата је 600 К годишње и 120 К у име станарине, која ће се у месечним оброцима примати.

Поред пријатног гласа треба да знаде велико и мало појање и правило црквено.

Изабран може бити само онај, који се буде лично пријавио и у цркви појао.

Рок пријави је до 1. (14.) јула т. г.

У НАДАЉУ, 30. маја (12. јуна) 1912.

Стеван Сурдучки перовођа. 943 1 3 **Арон Сиритки** подпредседник.

Част ми је овим до свеопћег знања ставити, 939 1-1

да сам отворио

АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛАРИЈУ

у Будимпешти, VIII. Маријина улица бр. 15.

С поштовањем

Др. Емил Стодола.

ОБЈАВА

Част ми је својим пријатељима и знанцима овим до повољног знања ставити да сам на бечкој пијаци етаблирао под својим именом агентурску радњу.

Гига Е. Марковић БЕЧ

I. Fleischmarkt N. 15.

Ја који сам на бечкој пијаци 32 годино код фирме **Kohn & Löw**, као заступник провео и богато искуство и везе стекао са првим кућама и изворима који се баве производњом галантеријске, нирнбершке, стакларске, порцуланске и металне робе. Што ме ставља у могућност да свим захтевима, које буду на мене поштовани пријатељи и познаници ставили у горенаведеној бранжи, најсавесније и најтачније одговорим.

Објављујући ово, својим поштов. пријатељима, молећи их за што обилније поруџбине и потпору, у свом новом предузећу, а ја ћу све своје силе употребити, да поклоњено ми поверење што достојније оправдам. У том уверењу остајем са српским поздравом и особитим штовањем **ГИГА Е. МАРКОВИЋ**

941 1-10 Wien I Fleischmarkt15.

КЊИЖАРНИЦА

МИЛАНА ИВКОВИЋА НОВИ САД

потребује једног

помоћника и једног шегрта.

915 2—2

:: :: :: ЗА СВОЈУ :: :: ::

шпецерајску и деликатеса трговину

потребујем **1 ВАЉАНОГ ПОМОЋНИКА**

кои је потпуно наведеној струци вичан, и да говори, немачки и мађарски. Понуде са ознаком плате слати на НИКОЛУ ЂУРИЋА, ВУКОВАР. 911 3—3

Електрична штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду